

דבריו הם כתנאי:

דתניא: המלוה את חבירו על המשכון ואין המשכון שוה למעות ההלוואה, ואבד המשכון — ישבע המלוה שלא פשע בשמירתו [שהרי שומר חנם הוא עליו ורק בפשיעה הוא חייב].⁽⁵⁴⁾ ויטול את מעותיו שחייב לו הלוה — דברי רבי אליעזר.

רבי עקיבא אומר: יכול הוא, הלוה שיאמר לו למלוה: כלום הלויטני אלא על המשכון, והרי זה כאילו הסכמנו בינינו שאם אבד המשכון אבדו מעותיך!

[ומבואר, כי דברי שמואל הינם לשיטתו של רבי עקיבא, ואילו רבי אליעזר חולק על זה].

אבל, המלוה אלף זוז בשטר, והניח משכון בידו פחות משווי עליהם — דברי הכל: אבד המשכון — אבדו מעותיו. כיון שבמקרה זה ודאי שנטל את המשכון על מנת לגבות ממנו, שהרי יש לו שטר בחוב זה. וסתם שטר, יש בו שיעבוד קרקעות וממילא יש לו מהיכן לגבות. ולכן, אם בנוסף לכל זאת נטל גם משכון — על כרחך שכדי לגבות ממנו נטלו.⁽⁵⁵⁾

ומקשה הגמרא: והלוא תנן: פלע הלויטיך עליו ושקל היה שוה. והלה אומר: לא כן, אלא פלע הלויטני עליו ושלשה דינרין היה שוה, חייב הלוה להישבע שבועת מודה במקצת,

ואמאי, והלוא לפי דברי שמואל, שקבלת המשכון מיד הלוה הרי היא כהסכמה שכל עוד אין הוא מחזיר את המשכון ללוה אין הלוה צריך לפרוע את חובו,

לימא ליה הלוה למלוה הא קבילתיה להאי משכון [שלבדברך היה שוה שקל] והסכמת שכל עוד אינך מחזיר אותו איני צריך לשלם את חובי?

ומתרצת הגמרא: מתניתין איירי בדפריש. שפירש המלוה שאינו מקבל אחריות על המשכון, אלא בדמיו בכדי שוויו.

שמואל — בדלא פריש. אלא מקבלו המלוה סתם, וכיון שכן אומרים אנו: מכך שהסכים לקבל משכון בפחות משווי הרי הוא כמי שהסכים לכך שאין הלוה חייב לשלם אלא אם כן יחזיר לו את משכונו.⁽⁵³⁾

ומעמידה הגמרא את דברי שמואל: לימא

ור"ח גרס כגירסת הגמרא שלפנינו "אבד נסכא אבד ה' מאה. אבד קתא אבד כולהו".

53. ר"ח ור"ת גרסו להיפך: מתניתין בדלא פריש, שמואל בדפריש. וביאר התוספות ד"ה מתניי, שודאי שמואל מדבר בדפריש. כיון שאין סברא לומר שיפסיד המלוה כל חובו לגמרי בלא שיפרש על כך כלום.

54. כתב רש"י במסכת בבא מציעא פא ב: ישבע המלוה שלא פשע בשמירתו דשומר חנם הוא

עליו, שאין אדם נוטל משכונו לגוביינא אלא להיות בטוח במעותיו שלא יוכל לכפור. ולעולם שומר חנם הוא עליו, שאם אבד יגבה חובו ממקום אחר, ע"כ.

55. עפ"י דברי רש"י ב"מ שם וז"ל: דהא משכון ודאי לגוביינא שקל הימנו. דסתם שטר יש בו שיעבוד קרקעות ויש לו מהיכן לגבות, ובטוח הוא, וגם לכפור אינו יכול שהרי קאי שטרא. הלכך, לאו לזכרון דברים נקטיה. וזהו גם כן ביאור דברי רש"י הכא ד"ה ובדשמואל קמיפלגי.